

Tao trăit

OSHO

Editura Mix există pentru a aduce valoare în viața dumneavoastră.

Tao trăit

Partea a doua din seria de discursuri Tao:
cele trei comori

Comentarii asupra unor fragmente
din Tao Te Ching, de Lao Tzu

OSHO

Traducere:
Carmen Ștefania Usta

EDITURA MIX
CRISTIAN 2017

Culegere: Carmen Ștefania Usta
Tehnoredactare: Florin Druțu
Corectură text: Tudor Chirilă
Concept grafic/ Design: Ciprian Burcovschi
Consilier editorial: Florin Zamfir

Autorul și editorul nu dau niciun fel de garanții exprese sau implicite referitoare la conținutul acestei cărți. Prin urmare, cititorul își asumă întreaga responsabilitate pentru utilizarea informațiilor cuprinse în această carte.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
OSHO

Tao trăit: comentarii asupra unor fragmente din Tao Te Ching, de Lao Tzu / Osho ; trad.: Carmen Ștefania Usta. - Cristian : Mix, 2017

ISBN 978-606-8460-57-4

I. Usta, Carmen Ștefania (trad.)

2

Copyright © 1975, 2012 OSHO International Foundation, Switzerland.
Pentru mai multe informații vizitați www.osho.com/copyrights.

Titlul original: *TAO: The Three Treasures*

Această carte cuprinde transcrierea părții a doua a seriei de discursuri cunoscute sub numele de *Tao: cele trei comori*, ținute în public de Osho. Toate discursurile lui Osho au fost publicate integral sub formă de carte tipărită, dar sunt disponibile și sub formă înregistrată audio. Înregistrările audio și arhiva completă a textelor pot fi găsite în Biblioteca Osho la www.osho.com/library.

OSHO este o marcă înregistrată a Osho International Foundation. Pentru mai multe informații vizitați www.osho.com/trademark.

Romanian translation: Copyright © 2017 Editura Mix.

Toate drepturile asupra prezentei ediții în limba română aparțin în exclusivitate Editurii Mix.

Pentru informații actuale și comenzi vizitați site-ul nostru:
www.edituramix.ro sau contactați-ne la:
tel.: 0720 499 494; fax: 0268 257 811
e-mail: contact@edituramix.ro

CUPRINS

CAPITOLUL	1	Cercul e legea eternă a vieții.....	7
CAPITOLUL	2	Neștiința este o deschidere.....	32
CAPITOLUL	3	Viața e paradoxală.....	56
CAPITOLUL	4	Nimic nu eșuează ca succesul.....	82
CAPITOLUL	5	Aventura cunoașterii de sine.....	106
CAPITOLUL	6	Pasivitatea e energie vigilentă.....	131
CAPITOLUL	7	Adevărul iese biruitor.....	160
CAPITOLUL	8	Să înceapă distracția!.....	180
CAPITOLUL	9	A greși înseamnă a fi viu.....	210
CAPITOLUL	10	Fiecare buddha îmbogățește universul	239
		Despre autor.....	263
		Centrul internațional de meditație Osho.....	265
		Alte cărți de Osho, apărute la Editura Mix:.....	268

Cercul e legea eternă a vieții

Lao Tzu spune despre cunoașterea legii eterne:

*Atinge pasivitatea supremă, rămâi neclintit
în liniștea fundamentală.*

*Nenumăratele lucruri iau formă și se ridică
înspre activitate, dar eu le privesc cum recad în
odihnă, precum vegetația care crește luxuriant,
dar se întoarce la solul din care a răsărit și în
care își are rădăcinile.*

*A te întoarce la rădăcini înseamnă odihnă; se
cheamă a te întoarce la destinul tău.*

*A te întoarce la destinul tău înseamnă a găsi
legea eternă, a cunoaște legea eternă înseamnă
iluminare.*

*Iar a nu cunoaște legea eternă înseamnă
a invita dezastrul.*

Moartea este destin. Așa și trebuie să fie, deoarece moar-
tea este originea – vii din moarte și te duci în moarte.

Viața e doar un moment între două nonexistențe; doar zborul unei păsări între două stări de neființă.

Dacă moartea este destin, așa cum și este, întreaga viață devine o pregătire pentru ea – un antrenament, o disciplină pentru a muri în felul corect, pentru a muri total și deplin. Întreaga viață constă din a învăța cum să mori. Dar, cumva, în sânul umanității și-a făcut apariția o concepție greșită despre moarte – concepția că moartea este dușmanul. Ea stă la baza tuturor concepțiilor greșite și e responsabilă pentru faptul că umanitatea s-a îndepărtat de legea eternă, de tao. Cum s-a întâmplat acest lucru? Trebuie înțeles.

Omul a luat moartea drept dușman al vieții. E ca și cum moartea ar veni să distrugă viața, ca și cum moartea ar fi împotriva vieții. Dacă ai concepția aceasta, atunci sigur că trebuie să lupți împotriva morții, iar viața devine un efort pentru a supraviețui. Lupți împotriva propriei tale origini și lupți împotriva destinului tău. Lupți împotriva a ceva care are să se întâmple oricum. Întreaga luptă e absurdă deoarece moartea nu poate fi evitată.

Dacă ar fi ceva situat în afara ta, atunci ar putea fi evitată, dar ea e în tine. O porți în tine din momentul în care te-ai născut. Cu adevărat începi să mori atunci când începi să respiri. În exact același moment. Nu e corect să spui că moartea vine la sfârșit, fiindcă de la început de tot ea te-a însoțit. Face parte din tine, ea e centrul tău lăuntric. Crește odată cu tine și într-o zi ajunge la un apogeu, într-o zi ajunge la o înflorire. Ziua în care mori nu e ziua în care vine moartea, ci ziua în care aceasta înflorește. Moartea a crescut în tine în tot acest timp, iar acum a ajuns la o culme. Odată ce moartea ajunge la o culme, dispare înapoi în origine.

Dar omul a adoptat o atitudine greșită, iar o atitudine greșită dă naștere unei lupte, dă naștere violenței. Un om care crede că moartea e împotriva vieții nu poate fi nicio dată nonviolent. E imposibil. Un om care crede că moartea e

dușmanul nu poate să își găsească vreodată liniștea, să se simtă vreodată acasă în viața aceasta. E imposibil. Cum ai putea să stai liniștit când în orice clipă dușmanul e în așteptare? El va sări asupra ta și te va distruge. Cum ai putea să nu fii tensiionat când moartea așteaptă chiar după colț, iar umbra morții cade mereu asupra ta? Se poate întâmpla în orice clipă. Cum ai putea să stai tihnit când moartea e acolo? Cum ai putea să te relaxezi? Dușmanul nu-ți va da voie să te relaxezi. De aici tensiunea, anxietatea și angoasa umanității.

Cu cât lupti mai mult cu moartea, cu atât mai plin de anxietate devii, n-ai cum să nu devii. E o consecință firească. Dacă lupti cu moartea, știi că ai să fii înfrânt. Cum ai putea să fii fericit cu o viață care va sfârși printr-o înfrângere? Știi că orice efort ai face, nimic nu va avea sorți de izbândă împotriva morții. În adâncul tău știi cu certitudine un singur lucru, și anume acela că o să mori. În viață numai moartea e sigură, orice altceva e nesigur. Există o singură certitudine, iar între tine și acea certitudine există o dușmănie. Luptând împotriva certitudinii și sperând la incertitudini, cum ai putea să îți găsești tihna? Cum ai putea să fii relaxat, calm, stăpân pe tine? Imposibil!

Oamenii vin la mine și spun că ar vrea să-și găsească pacea și să se simtă acasă în lumea aceasta. Și-ar mai dori, de asemenea, să fie tăcuți și simt că au nevoie de o anumită relaxare. Dar eu mă uit în ochii lor și văd acolo frica lor de moarte. Poate că ei încearcă să fie relaxați ca să poată lupta mai ușor împotriva morții; poate că încearcă să-și găsească tihna tocmai ca să poată căpăta mai multă forță împotriva morții. Dar dacă moartea e prezentă, cum ai putea să te simți acasă în lume, cum ai putea să te simți relaxat, tăcut și împăcat? Dacă moartea e dușmanul, practic viața în întregul ei devine dușmanul tău. Clipă de clipă, pretutindeni, umbrele morții cad și clipă de clipă, de pretutindeni, ecoul morții se face auzit. Viața în întregul ei devine vrăjmaș, iar tu începi să lupti.

Întregul concept al minții occidentale este acela de a lupta pentru a supraviețui. Acolo se spune că „cel mai tare supraviețuiește” și că „viața e o luptă”. De ce e viața o luptă? E o luptă fiindcă moartea e luată ca fiind opusul. Odată ce înțelegi că moartea nu este opusul vieții, ci face parte din ea, e parte intrinsecă din ea, o parte care nu poate fi niciodată separată de ea... Odată ce accepți moartea ca pe un prieten, deodată are loc o transformare. Devii transfigurat și acum modul tău de a vedea are o calitate nouă. Acum nu mai există luptă, nu mai există război și nu te mai lupți cu nimeni. Așa că acum te poți relaxa, acum te poți simți acasă. Odată ce moartea devine un prieten, atunci și numai atunci viața devine un prieten. Poate că pare paradoxal, dar acesta este adevărul, doar în aparență e paradoxal. Dacă moartea e dușman, undeva în adânc viața e și ea dușman, fiindcă viața duce la moarte.

Fiecare tip de viață duce la moarte – viața omului sărac, viața omului bogat; o viață de succes și o viață de eșec; viața înțeleptului și viața ignorantului; viața păcătosului și viața sfântului. Toate felurile de vieți, indiferent cât de diferite sunt unele de altele, duc la moarte. Cum ai putea să iubești viața dacă ești împotriva morții? Iubirea ta nu va fi altceva decât posesivitate, iubirea ta nu va fi altceva decât o agățare. Atunci când ești împotriva morții te agăți de viață, dar totodată înțelegi și că tocmai viața aceasta aduce moartea mai aproape de tine cu fiecare zi. Așa că ești condamnat și toate eforturile tale sunt sortite eșecului. Anxietatea își face apariția și toată ființa ta tremură. Viața ta devine un tremurat continuu, iar tu devii violent și îți ieși din minți.

În Occident, proporția oamenilor nebuni e mult mai mare decât în Orient. Motivul e clar: Occidentul ia moartea ca fiind împotriva vieții, dar Orientul are un punct de vedere total diferit. În Orient, viața și moartea sunt una, două fețe ale aceluiași fenomen. Odată ce accepți moartea, multe alte lucruri sunt imediat acceptate. De fapt, dacă accepți moartea

ca făcând parte din viață, toate celelalte dușmăanii sunt acceptate ca făcând parte din prietenie, deoarece dualitatea de bază se dizolvă – dualitatea vieții și a morții, a ființei și a nonființei. Dacă ai rezolvat dualitatea de bază, toate celelalte dualități sunt superficiale și se dizolvă. Deodată ești acasă, ochii îți sunt limpezi, niciun fum nu-i mai întunecă. Percepția ta e absolut clară, fără urmă de întuneric.

De ce s-a întâmplat asta în Occident? Se întâmplă acum și în Orient, fiindcă Orientul devine tot mai occidental cu fiecare zi. În toate formele de educație și în atitudinile științifice, Orientul nu mai este pur oriental, el e deja contaminat. Acum Orientul devine și el anxios, stăpânit de frică. Ați observat că în Occident lumea e mult mai conștientă de timp? În Orient oamenii nu sunt atât de conștienți de el, iar dacă sunt, sunt numai în zonele educate, cultivate. Dacă te duci la sat, nu vei găsi conștiința timpului acolo. De fapt, conștiința timpului este conștiința morții, iar când îți e frică de moarte, timpul e scurt. Cu atât de multe lucruri de făcut și cu atât de puțin timp la dispoziție, ești conștient de trecerea fiecărei secunde. Viața e scurtată, așa că devii tensionat, alergi de colo colo, faci o mulțime de lucruri și încerci să te bucuri de toate. Alergi dintr-un loc în altul, de la o distracție la alta, și nu te bucuri de nimic, din cauză că ești atât de conștient de timp.

În Orient, oamenii nu sunt atât de conștienți de timp deoarece ei au acceptat viața. Poate că nu v-ați dat seama, dar în India noi am denumit moartea la fel ca timpul. Spunem morții *kali* și spunem și timpului tot *kali*. *Kali* înseamnă timp și înseamnă și moarte. A folosi același cuvânt atât pentru moarte, cât și pentru timp, e un lucru foarte semnificativ; el denotă o înțelegere profundă. Timpul e moarte, moartea e timp. Cu cât ești mai conștient de moarte, cu atât vei deveni mai conștient de timp. Cu cât ești mai puțin conștient de moarte, cu atât vei fi mai puțin conștient de timp – și nici nu se mai pune problema timpului. Dacă ai absorbit

complet moartea în viață, conștiința timpului dispare. De ce există atâta anxietate provocată de moarte în Occident și acum și în Orient? Atât de multă încât oamenii nu se mai pot bucura de viață.

Pietrele care trăiesc într-o lume atemporală sunt mai fericite decât omul. Pomii care trăiesc într-o lume în care moartea e necunoscută sunt mai beatifici decât omul. Nu că ei nu mor, dar moartea le e necunoscută. Animalele sunt fericite și celebrează, păsările cântă și toată existența, în afară de om, e într-o stare de beatifică inconștiență cu privire la moarte. Numai omul e conștient de moarte și asta dă naștere tuturor celorlalte probleme; aceasta este problema de bază.

N-ar trebui să fie așa, fiindcă omul este culmea cea mai înaltă, cea mai rafinată a existenței. De ce stau lucrurile așa în ceea ce-l privește pe om? – deoarece ori de câte ori ajungi la o culme, aproape imediat alături de ea, valea e cea mai adâncă. O culme înaltă poate exista numai împreună cu o vale adâncă. Pietrele nu sunt nefericite și nu au o parte care să fie o vale deoarece fericirea lor este și ea tot pe teren plat. Omul e o culme, el s-a ridicat către înalțuri, dar din cauza ridicării acesteia, chiar alături se află o adâncime, o vale. Te uiți în jos și ți se face rău, te uiți în jos și ți se face frică. Valea face parte din culme. Valea nu poate exista fără culme, iar culmea nu poate exista fără vale; cele două sunt împreună, sunt o unitate. Dar omul care stă pe înălțimea culmii se uită în jos și i se face rău, îl cuprinde amețeala, frica.

Omul e conștient și aici e tot necazul.

Conștiența e o sabie cu două tăișuri. Ea te poate face cu desăvârșire fericit, iar acel fel de fericire nu e cu puțință de cunoscut nicăieri altundeva în existență. Ea te poate face și foarte nefericit, iar acel fel de nefericire nu e nici el cu puțință de cunoscut nicăieri altundeva în lume. Omul reprezintă o dublă posibilitate și, prin faptul că e conștient, i se deschid deodată două drumuri în față.

Conștiința poate deveni o binecuvântare, dar ea poate deveni și un blestem. Fiecare binecuvântare vine cu un blestem, și problema e că depinde de tine, de cum alegi. Am să explic, ca să putem apoi pătrunde în *sutra* mai ușor. Omul este conștient. În momentul în care devine conștient, el devine conștient și de sfârșit – va muri. Devine conștient de ziua de mâine, conștient de timp și conștient de trecerea timpului – mai devreme sau mai târziu sfârșitul i se va apropia. Cu cât devine mai conștient, cu atât mai mult devine moartea o problemă, singura problemă – cum s-o evite? Asta înseamnă să folosești conștiința într-un mod greșit. E exact ca și cum i-ai da unui copil un telescop, iar el n-ar ști cum să-l folosească. S-ar uita prin telescop dinspre capătul greșit.

Conștiința e un telescop, te poți uita prin ea dinspre capătul greșit. Capătul greșit oferă câteva beneficii, dar creează necezuri mai multe. Privind prin capătul greșit al telescopului, vezi multe beneficii posibile; pe termen scurt sunt posibile multe beneficii. Oamenii care sunt conștienți de timp câștigă ceva în comparație cu cei care nu sunt conștienți de timp. Oamenii care sunt conștienți de moarte realizează multe lucruri în comparație cu cei care nu sunt conștienți de moarte. De aceea Occidentul continuă să acumuleze bogății materiale, iar Orientul a rămas sărac. Dacă nu ești conștient de moarte, de ce să-ți pese? Oamenii trăiesc clipă de clipă, ca și cum ziua de mâine n-ar exista. „Cine să adune bogății? Și pentru ce? Ziua de azi e atât de frumoasă, de ce să n-o celebrezi? Cât despre ziua de mâine, vom vedea când va veni.”

În Occident s-au acumulat bogății nesfârșite deoarece acolo sunt foarte conștienți de timp. Oamenii aceia și-au redus întreaga viață la lucruri, la lucruri materiale – zgârie-nori. Au dobândit bogății mari. Acesta este beneficiul faptului de a privi dinspre capătul greșit, fiindcă atunci vezi numai anumite lucruri care sunt aproape; nu poți vedea în depărtare. Ochii celor care văd astfel au devenit asemenea aceluia ai unui

orb ce nu poate vedea la distanță. El se uită numai la ceea ce poate aduna în momentul acesta, fără să se gândească că s-ar putea ca asta să-l coste foarte mult într-un final. Pe termen lung, beneficiul s-ar putea să nu se dovedească a fi de folos. Poți să construiești o casă mare, dar în momentul în care e terminată, tu ești gata de plecare; n-ai ocazia să locuiești în ea nici măcar o zi. Ai fi putut locui frumos într-o căsuță, chiar și într-o colibă te-ai fi descurcat de minune, dar tu te-ai gândit să trăiești într-un palat. Acum palatul e gata, dar omul s-a dus. Nu mai e aici.

Oamenii adună bogății cu prețul lor. În cele din urmă, într-o bună zi, ei devin conștienți de faptul că s-au irosit pe ei înșiși și au cumpărat lucruri inutile. Costul a fost mare, dar acum nu se mai poate face nimic, timpul a trecut. Dacă ești conștient de timp, vei înnebuni acumulând lucruri și îți vei transforma toată energia vieții în lucruri.

Un om care e conștient de toată anvergura vieții se va bucura de acest moment cât de mult va putea. Va pluti. Nu-și va bate capul cu ziua de mâine, fiindcă știe că ziua de mâine nu vine niciodată. El știe în adâncul lui că în ultimă instanță un singur lucru trebuie realizat – propriul său sine. Trăiește, și trăiește atât de total încât intră în contact cu sine însuși. Și nu există alt mod de a intra în contact cu tine însuși. Cu cât trăiești mai profund, cu atât te cunoști mai în profunzime, în relații, în solitudine. Cu cât pătrunzi mai adânc în relații, în iubire, cu atât mai profundă e cunoașterea ta. Iubirea devine o oglindă. Cel care n-a iubit niciodată nu poate sta în solitudine, ci poate, cel mult, cunoaște singurătatea.

Cel care a iubit și a cunoscut relațiile poate fi în solitudine. Acum solitudinea lui are o calitate cu totul diferită, nu e singurătate. A trăit într-o relație, și-a împlinit iubirea, l-a cunoscut pe celălalt și s-a cunoscut pe sine prin intermediul celuilalt. Acum se poate cunoaște pe el însuși în mod direct; acum nu mai e nevoie de oglindă. Imaginează-ți pe cineva care

n-a văzut în viața lui o oglindă. Poate el să închidă ochii și să-și vadă fața? E imposibil. Nici măcar nu poate să-și imagineze fața lui, nu poate medita asupra ei. Dar un om care vine în fața unei oglinzi, se uită în ea și își cunoaște fața prin intermediul ei, va putea apoi să închidă ochii și să-și vadă fața în sinea lui. Asta se întâmplă în relații. Când un om intră într-o relație, relația îl oglindește, îl reflectă, iar el ajunge să afle multe lucruri legate de el despre care nici nu știuse că există.

Prin intermediul celuilalt ajunge să-și cunoască furia, lăcomia, gelozia. Ajunge să-și cunoască posesivitatea, compasiunea, iubirea și miile de stări ale ființei lui. Vine în contact cu multe climate prin intermediul celuilalt. Încetul cu încetul, vine un moment când el poate fi singur; poate închide ochii și își poate cunoaște în mod direct conștiința. De aceea spun că pentru oamenii care n-au iubit niciodată, meditația e foarte, foarte dificilă. Cei care au iubit profund pot ajunge să mediteze profund. Cei care au iubit într-o relație sunt acum capabili de a fi pe cont propriu. Acum s-au maturizat și acum nu mai e nevoie de celălalt. Dacă celălalt e prezent, ei pot împărtași, dar nevoia a dispărut; acum nu mai există dependență.

Când conștiința devine conștientă de moarte, în cele din urmă își face apariția frica. Frica dă naștere în tine unei fugi continue – fugi de viață. Oriunde vei întâlni viața, vei fugi, căci oriunde vei întâlni viața vei avea și o străfulgerare a morții. Oamenii cărora le e frică de moarte nu se îndrăgostesc niciodată de oameni; ei se îndrăgostesc de alte lucruri – lucrurile nu mor niciodată, căci ele niciodată n-au trăit.

Poți avea lucrurile de-a pururi – și, mai mult încă, ele pot fi înlocuite. Dacă o mașină se strică, o poți înlocui cu alta identică cu ea. Dar nu poți înlocui o persoană – dacă soția ta moare, ea moare pentru totdeauna. Poți să ai o altă soție, dar nicio altă femeie n-o va înlocui – nici în ce avea ea bun, nici în ce avea ea rău, nicio altă femeie nu poate fi la fel ca ea. Dacă îți moare copilul poți să adopți altul, dar niciun copil

adoptat nu poate avea aceeași calitate a relației cu tine pe care o avea propriul tău copil. Rănile rămân, nu pot fi vindecate. Oamenilor cărora le e frică de moarte le e frică și de viață. Ei continuă să acumuleze lucruri: un palat mare, o mașină mare, milioane de dolari, rupii, aia sau ailaltă – lucruri care n-au moarte. O rupie are calitatea nemuririi mai mult decât un trandafir. Dar pe ei nu-i interesează trandafirii, ei continuă să adune numai rupii.

O rupie nu moare niciodată, ea e aproape eternă, însă un trandafir... Dimineața e viu, iar seara nu mai e. Oamenilor li se face frică, nu se mai uită la trandafiri. Sau uneori, dacă apare în ei dorința, cumpără flori de plastic. Sunt bune și te fac să te simți bine, fiindcă îți dau un sentiment de immortalitate. Ele vor rămâne cu tine de-a pururi. Un trandafir adevărat – dimineața e atât de viu, iar seara s-a dus, petalele i-au căzut la pământ, iar el se întoarce la sursă. Din pământ a venit, a înflorit o vreme și și-a trimis parfumul către întreaga existență. Odată misiunea lui încheiată, odată mesajul transmis, el cade tăcut înapoi la pământ și dispare fără măcar o lacrimă, fără să opună nicio rezistență. Ai văzut vreodată petalele unei flori căzând la pământ? Cât de frumos și de grațios cad, fără să se agațe de nimic; nici măcar pentru o clipă nu caută să se agațe. Vine o adiere și toată floarea cade la pământ și se întoarce la sursă.

Un om care se teme de moarte se teme de viață. El se teme de iubire, fiindcă iubirea e o floare – iubirea nu e o rupie. Un om care se teme de viață poate să se căsătorească, dar el nu iubește niciodată. Căsătoria e ca o rupie, iubirea e ca un trandafir. E acolo, dar s-ar putea să nu mai fie acolo, nu ai cum să știi niciodată; nu are nemurirea garantată legal. Căsătoria e ceva de care să te agăți, are un certificat, o instanță judecătorească pe care se sprijină. Se sprijină pe forța poliției și a președintelui, iar aceștia vor veni toți în fugă dacă ceva nu mai merge. Însă în cazul iubirii... Există, desigur, forța

trandafirilor, dar trandafirii nu sunt polițiști, ei nu sunt președinți, nu te pot proteja.

Iubirea vine și pleacă, căsătoria doar vine. Ea e un fenomen mort, e o instituție. E pur și simplu de necrezut că oamenilor le place să trăiască în instituții. De frica morții, ei au ucis orice posibilitate ca moartea să apară în vreo secundă. Ei creează iluzia că totul va rămâne așa cum este. Totul e în siguranță, în deplină siguranță. În spatele siguranței acesteia ei au sentimentul că sunt la adăpost, dar e o idee prostescă, stupidă. Nimic nu-i poate salva. Moartea va veni și le va bate la ușă; vor muri.

Conștiința poate lua lucrurile în două feluri. Prima abordare este să se teamă de viață din cauză că viața aduce și moarte. A doua abordare este să iubească viața atât de profund încât să înceapă să iubească și moartea, deoarece aceasta este nucleul ei esențial. Prima atitudine vine din gândire, a doua atitudine vine din meditație. Prima atitudine vine din prea multe gânduri, a doua vine dintr-o minte lipsită de gânduri, dintr-o non-minte. Conștiința poate fi redusă la gânduri; gândurile se pot topi din nou în conștiință.

Gândește-te la un râu în miez de iarnă geroasă: gheața începe să-și facă apariția, iar unele părți ale râului sunt acum înghețate. Se face mai frig, temperaturile scad sub zero grade, și tot râul îngheață. Acum nu se mai mișcă, nu mai curge. Conștiința e un râu, o apă curgătoare. Când gândurile se înmulțesc, râul îngheață. Dacă gândurile sunt extrem de multe, dacă „obstacolele gândurilor” sunt prea multe, nu mai e posibilă curgerea. Râul îngheață complet, iar tu ești deja mort.

Dar dacă râul se revarsă complet, iar tu topești gheața, dacă topești tot ceea ce a fost înghețat, toate gândurile – asta înseamnă meditație: un efort de a dezgheța toate gândurile, așa încât ele să poată fi din nou transformate în conștiință. Râul curge îndreptându-se către mare viu, vibrant, dansând. De ce le place oamenilor să înghețe? Fiindcă un râu înghețat nu poate

curge spre mare. Marea înseamnă moarte – locul unde râul dispare, dispare pentru totdeauna și devine una cu infinitul. El nu mai e un individ, nu mai are un nume al lui. Gangele nu mai e Gange, Volga nu mai e Volga. Ele dispar în necunoscut.

Dacă mintea se teme, ea devine un vârtej de gânduri. Dacă ești un gânditor de dimineața până seara și de seara până dimineața, dacă gândești încontinuu – ziua, gânduri și gânduri și gânduri; noaptea, vise și vise și vise – râul tău e înghețat. Și asta vine tot din frică – nu poți să te miști, așa că oceanul rămâne departe. Dacă te miști, ai să cazi în ocean.

Meditația e un efort de a te dezgheța. Treptat, gândurile se topesc precum zăpada, încep să curgă din nou, iar mintea devine curgătoare. Acum nimic n-o mai stânjenește, se mișcă nestingherită către mare.

Când conștiința devine meditativă, accepți moartea. Moartea nu e ceva separat de tine, e parte integrantă din tine. Accepți moartea ca pe o odihnă; accepți moartea ca pe o relaxare finală, accepți moartea ca pe o retragere. Te retragi. Ai muncit din greu toată ziua, iar seara vii acasă și te duci la culcare, te retragi. Viața e ca ziua, moartea e ca noaptea. Multe dimineți se vor mai arăta și din nou îți vei face apariția. Vei fi aici iar și iar și iar, în diferite forme, până la moartea absolută. Moartea absolută este pentru aceia care au ajuns să fie absolut lipsiți de gânduri. E pentru aceia care au aflat că moartea și viața sunt absolut două fețe ale aceleiași monede și care nu se mai tem acum de moarte – care nu mai au nici cea mai mică teamă – și care nu mai sunt atașați de viață.

Așadar sunt două stadii ale dispariției finale. Mai întâi nu trebuie să-ți fie frică de moarte. Odată ce ai ajuns să nu-ți mai fie frică de moarte, al doilea pas constă din a nu-ți mai dori cu ardoare viața – devii ceva ce transcende viața.

Lao Tzu a spus: „Aceasta este legea eternă – a o cunoaște înseamnă a fi iluminat, a nu o cunoaște înseamnă a invita dezastrul.”

Acum sutra:

*Atinge pasivitatea supremă, rămâi neclintit
în liniștea fundamentală.*

*Nenumăratele lucruri iau formă și se ridică
înspre activitate, dar eu le privesc cum recad
în odihnă, precum vegetația care crește
luxuriant, dar se întoarce la solul din care
a răsărit
și în care își are rădăcinile.*

*A te întoarce la rădăcini înseamnă odihnă;
se cheamă a te întoarce la destinul tău.*

*A te întoarce la destinul tău înseamnă
a găsi legea eternă, tao,*

A cunoaște tao înseamnă iluminare.

*Iar a nu cunoaște legea eternă, tao,
înseamnă a invita dezastrul.*

Sunt multe lucruri care trebuie înțelese.

Primul:

... pasivitatea supremă...

Moartea e o pasivitate, moartea este... *pasivitatea supremă...*
Nu vei fi capabil să faci nimic. Așa ne dăm seama când un om e mort – nu poate să respire, nu poate să deschidă ochii, nu poate să vorbească, nu poate să se miște. Cum îți dai seama când un om e mort? Nu poate face nimic, este... *pasivitatea supremă...* Un om mort este absolut pasiv, nu poate face nimic.

Îmi aduc aminte de o poveste:

Un discipol al unui mistic sufist se gândea mereu la moarte. El și-a întrebat maestrul: „Ce e moartea?” Maestrul

i-a răspuns în glumă: „Când nu poți să faci nimic, când ești absolut pasiv, ești mort.”

Discipolul a întrebat: „Dar cum am să-mi dau seama că sunt mort?”

Ca să-l liniștească, maestrul a zis: „Mâinile îți vor fi reci și nu vei putea să le miști. Ochii îți vor fi foarte reci și nu vei putea să-i deschizi. Îți vei da seama, nu-ți face griji în privința asta. Când vine moartea, toată lumea își dă seama. Nimeni n-a fost vreodată incapabil să-și dea seama când vine. Ai să știi, nu-ți face griji.”

Într-o seară de iarnă, discipolul tăia lemne în pădure. Ninge, iar mâinile lui au devenit foarte reci. S-a gândit că poate venea moartea. Maestrul îl învățase ca atunci când avea să vină moartea, el să se întindă jos și să o aștepte. Așa că s-a întins pe jos. Stând astfel, sigur că i s-a făcut și mai frig – ninge. Tăind lemne, el genera o căldură în corpul lui, dar până și acea căldură a început să dispară. Așa că s-a gândit că acum era absolut cert că moartea venea la el, iar el nu putea să facă nimic în privința ei.

În acel moment, măgarul lui, care era legat de copac, a fost atacat de doi lupi. Stând acolo întins, și-a zis în sinea lui că dacă ar fi fost viu... Le-a zis lupilor în minte: „Lupii ticăloși, de-aș fi fost eu viu, n-ați mai fi putut voi să aveți asemenea îndrăzneală față de măgarul meu. Dar acum nu pot să fac nimic.”

Moartea e pasivitate; nu poți face nimic. Dacă încerci să înveți cum să mori – e același lucru, nu sunt două arte diferite, e una și aceeași – ar trebui să înveți să fii *pasivitatea supremă*... Întotdeauna faci câte ceva, iar mintea nu-ți permite niciodată vreă urmă de pasivitate. Mintea tânjește după activitate deoa-rece prin activitate ea rămâne vie. Încearcă să fii pasiv timp de câteva momente în fiecare zi. Dacă poți fi pasiv timp de o oră în fiecare zi, ți se va revela o dimensiune diferită a conștiinței.